

Kulttuuri kuuluu kaikille!

Savukosken kulttuurikasvatussuunnitelma
vuosille 2023-2027

Siv.ltk. 30.11.2022

1. Johdanto

KORVATUNTURI • SAVUKOSKI
Visit The True Wilderness

Kulttuurikasvatussuunnitelma (lyhennettynä KOPS) on vuosittain toistuva, etukäteen sovittu ja budjetoitu kokonaisuus, jonka avulla 0-18 –vuotiaille saulaisille lapsille ja nuorille taataan yhdenvertainen, saavutettava ja laadukas taide- ja kulttuurikasvatus.

Kulttuurikasvatussuunnitelma perustuu **lakiin kuntien kulttuuritoiminnasta**. Kunnan kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jolla kunta edistää kulttuurin ja taiteen tekemistä, harrastamista, saatavuutta ja käyttöä sekä taide- ja kulttuurikasvatusta ja osallisuutta kulttuuriperintöön.

Savukosken kunnan kulttuurikasvatussuunnitelma on laadittu tukemaan varhaiskasvatusta, esi-, perus- ja lukio-opetuksen opetusta, sekä toimimaan paikallisena opettajien ja kulttuuritoimijoiden työvälineenä. Kulttuurikasvatussuunnitelma on työkalu kulttuuri-, taide- ja kulttuuriperintökasvatuksen toteuttamiseen.

Kulttuurikasvatus koskee varhaiskasvatusta ja kaikkea opetusta, ei vain taide- ja taitoaineita, nivoen yhteen eri oppiaineita. Kulttuurikasvatussuunnitelma pohjautuu voimassa oleviin varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmiin, ja siinä esitellään paikallinen yhteistyösuunnitelma kulttuurikasvatuksen ja –opetuksen tueksi. Kulttuurikasvatuksen tulee olla luonteva osa toimintaa. Kulttuurin avulla opetussuunnitelmia voidaan toteuttaa syvemmin ja rikkaammin.

Savukosken kulttuurikasvatussuunnitelmassa tuodaan esiin paikallisia erityispiirteitä, sekä esitellään alueellisten kulttuuri- ja taidetoimijoiden mahdollisuuksia tukea varhaiskasvatusta ja opetusta. Suunnitelma esittelee varhaiskasvattajan ja opettajan työtä tukevan yhteistyösuunnitelman kulttuurikasvatuksen ja –opetuksen toteuttamiseksi. Se sisältää ikäluokittain ja taiteenaloittain jaotellun ohjelman, joka on sovittu yhdessä sivistystoimen ja muiden kulttuurintuottajien välillä.

2. Tavoitteet

Savukosken kulttuurikasvatussuunnitelman ensisijaisena tavoitteena on lasten ja nuorten yhdenvertaisuus ja tasa-arvoiset mahdollisuudet taiteisiin ja paikalliskulttuuriin tutustumiseen ja niiden toteuttamiseen. Suunnitelman avulla tehdään kulttuurikasvatuksesta koordinoitua, ennakoitavaa ja kohdennetaan resursseja yhteisten tavoitteiden mukaan.

Tavoitteena on, että varhaislapsuudesta alkaen lapset saavat kokemuksia ja virikkeitä monipuolisesti eri kulttuuriteemojen osalta ja nuori on perusopetuksen ja lukion päätyessä tutustunut monipuolisesti eri taidemuotoihin ja keskeisiin savukoskelaisiin sekä alueellisiin kulttuurikohteisiin ja –toimijoihin.

1) Yhdenvertaisuus

Kunnanvaltuuston hyväksymä ja perustasolla budjettiin pysyvästi laitettu KOPS on jokaisen kunnassa asuvan lapsen ja nuoren saavuttava suunnitelma. Tällöin perheen asuinpaikka, varallisuus tai mielenkiinnon kohteet eivät vaikuta siihen, pääseekö lapsi osaksi taide- ja kulttuurituokioita.

2) Saavutettavuus

Kulttuurikasvatussuunnitelman mukainen toiminta takaa eri taiteenalojen esitykset, ammattitaitelijoiden ja kulttuurikasvattajien vierailut, ohjaukset ja työpajat paikkakunnalle säännöllisesti varioiden vuorotellen. Savukoskella kulttuurikasvatussuunnitelman mukainen toiminta toteutetaan pääsääntöisesti varhaiskasvatuksen ja opetustoimen hoito- ja koulupäivien yhteydessä, myös kotihoidossa olevat lapset aikuisineen kutsutaan mukaan.

3) Kunnan elinvoimaisuus, yhteisöllisyys ja työllistävä vaikutus

Ennalta suunniteltu ja budjetoitu, strategiaan asti saatu kulttuurikasvatussuunnitelma on Savukosken kunnalle ja sen asukkaille eduksi. Kulttuurin ja taiteiden monipuolinen saatavuus vaikuttaa sekä ihmisten viihtyvyyteen, hyvinvointiin että työllistymiseen. Yhteisöllinen vaikutus on suuri, jos mukana toteutuksessa ovat kunnan omien toimijoiden lisäksi myös paikalliset järjestöt, yritykset ja taiteilijat, koulu, päiväkotit, kotiseutumuseo, mahdollisuuksien mukaan myös palvelutalo. Kulttuurikasvatussuunnitelmasta saa helposti laajennettua koko kunnan yhteisen asian.

4) Kulttuuri kuuluu kaikille

Savukosken kunta on laaja ja harvaanasuttu alue, jossa omana kulttuurilaitoksena löytyy ainoastaan paikallismuseo, mutta jossa on runsas ja monipuolinen paikallishistoria ja kulttuuriharrastuksissa aktiivisia kuntalaisia. Maantieteellisestä erityispiirteistä ja välimatkoista huolimatta jokaisella saulaisella on oikeus tehdä, olla osana ja kokea kulttuuria laaja-alaisesti.

Paikalliset erityispiirteet huomioidaan kulttuurikasvatuksessa. Näitä ovat mm. luontosuhde, eräkulttuuri, metsälappalaisuus, porotalous, tarusto ml. Korvatunturi ja paikallishistoria. Isoihin taidelaitoksiin käydään tutustumassa oman kunnan ulkopuolella. Paikkakunnalle saapuvia vierailuesityksiä tuetaan tarjoamalla niille tiloja ja auttamalla käytännön järjestelyissä resurssien mukaan.

5) Lasten tunne- ja esiintymistaidot sekä monipuolinen maailmankatsomus

Kulttuurin ja taiteen harrastaminen auttaa yksilöä oppimisessa, kaveritaidoissa ja

avarakatseisemmassa suhtautumisessa maailmaan. Kulttuurin ja taiteen kautta on mahdollista käsitellä asioita tavalla, joka jättää positiivisia muistijälkiä. Oman luovuuden tuominen esiin ja heittäytyminen uuteen tekee kaikille ihmisille hyvää, positiivisen minäkuvan ja onnistumisen kokemusten saaminen on tärkeää. Tulevaisuuden visio on, että saulaisista lapsista kasvaa esiintymistaitoisia ja monipuolisesti ajattelevia, toiset ihmiset huomioonottavia nuoria. Taide ja kulttuuri ovat väylä, jota jokaiselle pitää antaa mahdollisuus hyödyntää.

3. KOPSin konkreettinen toteutus Savukoskella 2023-2027

Savukosken kunnassa on käytössä kymmenen eri taiteenalaryhmää sisältävä kulttuurikasvatussuunnitelma.

Sisältöjä tarjotaan seuraavista kokonaisuuksista:

- Draama/ nukketeatteri/ soveltava teatteri
- Kuvataide/ kuvanveisto
- Monikulttuurisuus
- Musiikki
- Paikalliskulttuurin ominaispiirteet
- Sanataide/ kirjallisuus
- Sirkus
- Teatteri
- Valokuva/ mediataide
- Ympäristötaide/ arkkitehtuuri

Vuosittain keskitytään kahteen tai kolmeen taiteenalaan, jossa jokainen ikätaso tekee asioita opetussuunnitelmansa mukaisesti. **Perustason** työpajoissa ja käyntikohteissa pääsee tekemään paljon itse ja tutustumaan kattavasti eri taiteenaloihin tai kulttuurikohteisiin. **Kakkostason** toiminta käsittää esittävän taiteen kokonaisuudet. Lukuvuosittain KOPS toteutetaan vähintään perustasolla, mutta mahdollisuuksien mukaan tarjotaan kakkostason kokonaisuuksia. Pääpaino on työpajatoiminnassa, jolloin osallistuja pääsee itse tekemään taidetta pelkän vastaanottamisen sijasta. Taiteenalan ympärille rakennetaan aina isompia kokonaisuuksia myös omien opettajien, varhaiskasvattajien ja muiden toimijoiden avulla. Vuosittain toteutetaan musiikin ja teatterin kokonaisuudet.

Taiteenalat vaihtuvat suunnitelman mukaisesti sykleittäin seuraavasti:

Lukuvuosi 2022-2023

KORVATUNTURI • SAVUKOSKI
Visit The True Wilderness

Syyskausi: teatteri, musiikki

Kevätkausi: kuvataide/kuvanveisto, valokuva/mediataide

Lukuvuosi 2023-2024

Syyskausi: sanataide/kirjallisuus, musiikki

Kevätkausi: teatteri, draama/nukketeatteri/soveltava teatteri

Lukuvuosi 2024-2025

Syyskausi: kädentaidot/ muotoilu, musiikki

Kevätkausi: teatteri, sirkus

Lukuvuosi 2025-2026

Syyskausi: ympäristötaide/arkkitehtuuri, musiikki

Kevätkausi: teatteri, tanssitaide

Lukuvuosi 2026-2027

Syyskausi: paikalliskulttuurin ominaispiirteet, musiikki

Kevätkausi: teatteri, monikulttuurisuus

4. KOPSin toteutus ikäkausittain

4.1. Varhaiskasvatus

Yleistä ja vuosittain toistuvaa varhaiskasvatuksessa:

- joulu- ja kevätkuuhlat ja muut vuotuisjuhlat
- tutustuminen lähiluontoon, luontomateriaaliaskartelut
- tutustuminen kirjastoon -nallepäivä, kirjaston Laavi-nallen seikkailut
- käynnit satutunneilla ja näyttelytila lasten vaihtuville töille
- kirjaston näyttelyihin tutustuminen
- Kirjaston poistokirjakori päivähoitossa
- osallistuminen varhaiskasvatuksen ja esi- ja alkuopetuksen yhteisiin tapahtumiin tai esityksiin (teatterivierailut, konsertit jne).

Käyntikohteita varhaiskasvatuksessa:

Kylätalo ja sen tulipaikka, Kotiseutumuseo Puistola ja Sarvilammen lintutorni.

Taiteenaloihin liittyen:

Päiväkodilla tutustutaan vuorovuosin muutamiin taiteilijoihin ja henkilöihin Savukosken historiassa sekä Joulupukkiin, Joulumuoriin ja Korvatunturin koulun ja päivähoiton nimikkoporo Koperoon. Henkilöitä käsitellään mahdollisuuksien mukaan eri taiteenalojen kokonaisuuksissa, jolloin ne tulevat lapsille tutummiksi ja elävämmiksi. Taiteenalaan

tutustutustaan aina soveltavin osin ja lasten ikätaso huomioon ottaen.

Kaikessa taiteenaloihin liittyvässä toiminnassa huomioidaan varhaiskasvatussuunnitelman laaja-alaisen osaamisen kohta "kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu" sekä nähdään lapsi nimenomaan aktiivisena toimijan myös osallisuuden ja vaikuttamisen osa-alueella. Kulttuuriseen osaamiseen kuuluu lapsen ikätason mukainen tutustuminen oman kunnan taiteilijoihin, rakennuksiin, näyttelytoimintaan ja luonnonympäristöihin. Kaikki taiteen tekeminen tukee myös vuorovaikutusta ja ilmaisua vahvistaen lapsen ajattelun ja oppimisen kautta näkemystä itsestään luovana ja onnistuvana.

4.2. Perusopetus

Yleistä ja vuosittain toistuvaa peruskoulun luokilla:

- koulun yhteiset vuotuiset juhlat, kuten joul-, kevät-, itsenäisyyspäivän juhla sekä koko kunnan vuotuisjuhlat jotka sijoittuvat lukukauden ajalle
- Joulupukin liikkeellelähtö
- yhteistyö kirjaston kanssa: kirjavinkkaukset ja kirjaston käytön opettelu
- osallistuminen yhteisiin tapahtumiin tai esityksiin (teatterivierailut, konsertit jne).

Taiteenaloihin liittyen:

Koululla tutustutaan alla olevan suunnitelman mukaan Savukosken alueen kohteisiin ja muutamiin historiallisiin henkilöihin. Hahmoja ja paikkoja käsitellään myös eri taiteenalojen kokonaisuuksissa, jolloin ne tulevat lapsille tutummiksi ja elävämmiksi.

Alakoulu

Eskarierien oma kokonaisuus:

Käynti Kallioniemen seitakivellä ja tulipaikalla. Tutustuminen siihen millaisia tarinoita kerrotaan maailman synnystä ja ihmiskunnan elämän alkutaipaleelta sekä luonnosta ja sen voimista.

1- 2.lk, joka toinen vuosi niin, että koko ryhmä tekee aina samaa

Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

- Paikallisen erä/pyyntikulttuurin tuntijan tapaaminen livenä. Retki johonkin aiheeseen sopivaan paikkaan. Käynti Tarkkalan erämaatilalla.

Laajennusosa: Soveltuu myös ikäihmisten toimintaan, työnhyvinvoinnin asiakkaille tai kerhoille.

Liittyy opetussuunnitelman kohtaan S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

- Käynti Savukosken opastuskeskuksen näyttelyssä ja siihen tutustuminen ja/tai käynti halutussa luontoretkikohteessa

Laajennusosa: Soveltuu myös ikäihmisten toimintaan, työnhyvinvoinnin asiakkaille tai kerhoille.

3-4lk. Joka toinen vuosi niin, että koko ryhmä tekee aina samaa

Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Tiedon hankkiminen menneisyydestä

- Käynti kotiseutumuseolla oppaan kanssa ja tutustuminen paikallisen elämän historiaan. Hyviä vierailukohteita myös Samperin veturitie ja/tai palovartijan tupa.

Laajennusosa: Soveltuu myös ikäihmisten toimintaan, työnhyvinvoinnin asiakkaille tai kerhoille.

Liittyy opetussuunnitelman kohtaan T8 kannustaa oppilasta tunnistamaan erilaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuotteita lähiympäristössään

- Tutustutaan Savukosken kirkkoon ja siellä oleviin erilaisiin taideteoksiin ja niiden tekniikkoihin sekä hautausmaan muistomerkkeihin ja patsaisiin.

5.-6.lk

Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Kestävän elämäntavan välttämättömyys

- Retki Kivitunturin retkeilypolulle. Tutustuminen poronhoitoon, metsälappalaisuuteen ja periteiseen tapaan toimia yhteistyössä luonnon kanssa.

Laajennusosa: Soveltuu myös työnhyvinvoinnin asiakkaille tai kerhojen toimintaan.

Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

- Jos mahdollista, paikalliseen taidenäyttelyyn tutustuminen. Virtuaalinen vierailu Ateneumiin, johon kuuluu sekä ennako- että jatkotehtäviä.

4.3. Yläkoulu ja lukio

Koska yhteenlaskettu oppilasmäärä on niin pieni, kaikki yläkoulun ja lukion oppilaat voivat osallistua kaikkiin kokonaisuuksiin, lukuun ottamatta Taidetestaajia.

1. vuosi

Liittyy opetussuunnitelman kohtaan S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

- Tutustutaan Salpalinjan pitkospuupolkuun sekä sodan uhrien patsaisiin/muihin muistomerkkeihin Savukosken alueella.
- Osallistuminen veteraanipäivään ja seppeleenlaskuun sankaripatsaalla.
- Tutustuminen Väinö ja Hilda Haloseen henkilöinä.

8.lk/ 2. vuosi

Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6) samoin kuin laajempaan kokonaisuuteen Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

- Taidetestaajat
- Muille tänä vuonna tutustuminen paikallisten vuotuisten kulttuuritapahtumien (kuten Joulupunkin liikkeellelähdön, Sompio Rockin ja kuivalihamarkkinoiden) tuottamiseen ja organisointiin. Ketkä ovat tuttujen tapahtumien takana ja miten ne oikeasti rakennetaan? Miksi juuri nämä tapahtumat pyörivät vuodesta toiseen, mikä tekee niistä merkityksellisiä?

3.vuosi

Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6) samoin kuin laajempaan kokonaisuuteen Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

- *videokokonaisuus "Luova työ ammattina" (useita vaihtoehtoisia on olemassa)*
- Käynti Rovaniemellä esim. Kulttuuritalo Arktikumissa, Korundissa, Pilkkeessä tai Rovaniemen teatterissa sekä johtajan/muun henkilön tapaaminen. Etsitään vastausta kysymykseen: miten iso kulttuuritalo toimii?

Laajennusosa: Soveltuu myös työhyvinvoinnin asiakkaille tai kerhojen toimintaan.

4.4. Kulttuurikasvatussuunnitelman kakkostaso, esittävät taiteet

Savukoskella vakiintuneita oman paikkakunnan esittävän taiteen tilaisuuksia ovat paikallisten harrastajien esitykset, kuten Rösölänperän Ruppanoiden teatteriesitykset, Savukosken kuoron konsertit ja Koillis-Lapin Musiikkiopiston oppilaskonsertit. Kiertueesityksiä paikkakunnalle tuovat vuosittain tai sopimuksen mukaan mm. Lapin alueteatteri, Lastenkulttuurikeskus Kattila/ Piste ry sekä muut ajankohtaiset esittävän taiteen tuottajat.

5. Yhteistyötahoja

5.1. Kunnan sivistustoimen yksiköt

Kulttuurikasvatussuunnitelman toteutukseen osallistuu koko sivistustoimi.

Varhaiskasvatuksen ja opetustoimen lisäksi kulttuurikasvatussisältöjä tuottavat ja toteuttavat myös kulttuuri- ja museotoimi, nuorisotoimi, etsivä nuorisotyö ja liikuntatoimi.

5.2. Sompion kirjasto

Sompion kirjaston Savukosken toimipiste tarjoaa kaikille kuntalaisille tieto- ja kirjastopalveluja. Lukemisen edistämistä koululaisille toteutetaan kirjavinkkauksien ja innostavien lukuseikkailujen kautta. Kirjasto toteuttaa myös kirjastonkäytönopastusta, tiedonhakukoulutusta ja mediakasvatusta. Päiväkotiryhmät ja koululuokat ovat aina tervetulleita kirjastokäynneille. Uusia yhteistyömuotoja tulee hankkeiden myötä. Sompion kirjastoon palkattiin yhteisöllinen kirjastonhoitaja joka hoitaa kirjaston hakeutuvaa toimintaa ja tavoittaisi erilaisia erityisryhmiä ja saisi heidät kirjastopalvelujen piiriin, hän myös vastaa kirjaston nuorisotyöstä. Hänen toimipaikkansa on Sodankylän kirjasto, mutta hänen työpanoksensa hyödyttää koko Sompion kirjaston toimintaa.

Koulun ja kirjaston yhteistyön pääkohdat:

- Kirjastonkäytön ja tiedonhankinnan opetus
 - eskarilaisille järjestetään vuosittain kirjastonkäytön opetusta
 - hyvä tavoite olisi, että muillekin luokille opetusta olisi muutaman kerran peruskoulun aikana
- Lainauspalvelut ja luokkakäynnit kirjastossa
 - luokat ovat aina tervetulleita kirjastoon, käynnit myös aukioloaikojen ulkopuolella mahdollisia, jos luokkakäynneille halutaan opastusta, on hyvä ottaa kirjastoon yhteyttä

etukäteen

- Lukemisharrastusta tukevat yhteistyömuodot
 - oheislukemistot, joita opettaja voi halutessaan varata Lapin maakuntakirjastosta (monta kappaletta samaa kirjaa koko luokan luettavaksi)
 - kirjavinkkaus, lukudiplomi, kirjailijavierailut, erilaiset teemapäivät
- Muut yhteistyömuodot
 - näyttelyt (myös koululaiset ja päiväkotiryhmät voivat halutessaan laittaa esille piirustuksia ja käsitöitä)

6. Kulttuurikasvatussuunnitelman laajentaminen kerho- ja viriketoimintaan

Kulttuurikasvatussuunnitelmassa mainitut savukoskelaisiin henkilöihin ja paikkoihin liittyvät kokonaisuudet ja retket voi toteuttaa myös hieman muunnettuna eri kerhojen tai ryhmien toiminnan osana. Savukosken kyltiin viedään ainakin muutaman kerran vuodessa kulttuurikasvatussuunnitelmaan liittyviä kokonaisuuksia.

Kunnan tehdessä tulevan vuoden taiteenalan toteuttajien kanssa sopimusta, voi sopia myös vierailut aiheen tiimoilta muihinkin kohteisiin kuin koululle. Lisäksi esim. Suomen harrastamisen mallin kerhojen ohjaajia, palvelutalojen virikeohjaajia, MLL:n ohjaajia ja/tai muita kiinnostuneita varten voidaan järjestää vuoden teemataiteenaloista koulutus, jossa käydään läpi erilaisia vinkkejä siihen mitä kaikkea ko. taiteenalan kentältä voisi toteuttaa. Näin teemataiteenaloja voi viedä eteenpäin myös paikallisena toimintana.

Kulttuurikasvatukseen liittyvään kerhotoimintaan saa helposti toteutettavia vinkkejä myös erilaisista virtuaalipankeista. Esimerkiksi Lastenkulttuurikeskusten liiton sivuilta löytyvä harrastakotona.fi-sivusto antaa erilaisia vinkkejä ammattilaisten kokoamina. Lisäksi Savukoski on mukana mm. Rovaniemen Taidemuseon Intoa taiteesta-hankkeessa, jonka sisältöjä voi laajentaa omatoimi- ja virtuaalisältöjen avulla eri kyltiin. Savukoskella pyritään olemaan muutoinkin mukana erilaisissa Lapin alueen hankkeissa sekä kehitetään yhteistyötä naapurikuntien kanssa.

